

EL BORN CCM

EXPOSICIÓ

"AIXÒ EM VA PASSAR"

De tortures i d'impunitats,
1960-1978

A l'espai Dalmau d'El Born CCM
Del 27.09.16 al 08.01.17

Dossier de premsa

EL BORN
CCM

Ajuntament de
Barcelona

AIXÒ EM VA PASSAR

De tortures
i d'impunitats,
1960-1978

EXPOSICIÓ:

"AIXÒ EM VA PASSAR"

De tortures
i d'impunitats,
1960-1978

Espai Dalmau
El Born CCM
Del 27.09.16
al 08.01.17

Equip del comissariat:

Javier Tébar, César Lorenzo i Jordi Mir

Producció i disseny:

Culturània S.C.

El Born CCM inaugura aquest 27 de setembre i fins al 8 de gener a l'espai Dalmau l'exposició "Això em va passar", dedicada a les tortures i impunitats exercides per qüestions polítiques en comissaries i centres de detenció estatals durant l'etapa final de la dictadura franquista. L'exposició la conformen tota una sèrie de recursos que tracten de cobrir els diferents àmbits vinculats a aquestes experiències, reservant un espai preferent al relat en primera persona recuperat de testimonis que van patir aquest tipus de pràctiques.

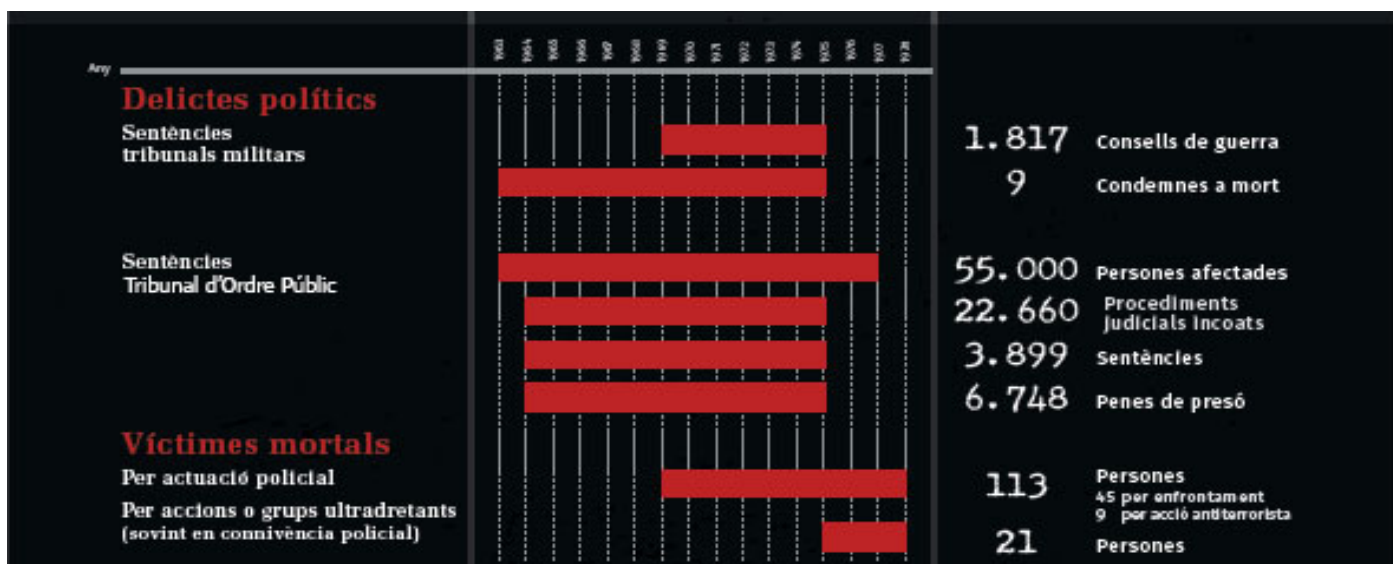
La tortura va ser una expressió de la violència política de l'Estat franquista i va perdurar encara durant els anys de la transició a la democràcia a Espanya. Va ser una pràctica sistemàtica plenament acceptada per les autoritats. La dimensió d'aquesta vulneració dels drets humans, les seves formes i evolució, els seus protagonistes i els seus responsables són encara avui prou desconeguts.

Aquesta exposició proposa un debat sobre aquestes qüestions a partir de presentar les experiències de la tortura exercides contra persones que van negar-se a acceptar la condició de súbdits i aspiraven a ser ciutadania, però també introduint una reflexió sobre el fet que els actes impunes del passat se'ns presenten com un buit ètic en el present. Per això cal preguntar-se: si la tortura fou una realitat estructural de la dictadura, la seva pervivència en el temps pot significar acceptar-la com fruit amarg de la nostra democràcia?

L'exposició està plantejada a partir d'una sèrie de recursos que permeten una aproximació acurada a les diferents perspectives que van englobar les tortures durant aquell període, amb espai preminent -com ja s'ha dit- per als testimonis en primera persona d'aquells qui les van patir. Així, l'exposició proposa un recorregut per una vintena de panells que marquen un itinerari fàcil de seguir i que combina explicacions de caràcter històric, jurídic o social amb relats o descripcions de les pràctiques exercides pels diversos cossos policials franquistes.

Àmbits de l'exposició:

CONTEXT	Creixement sense democràcia Contra la "subversió" L'ètica dels canvis democràtics
HORA PRIMA	Les detencions són captures "Què volen aquesta gent?"
LA PRESÓ DEL COS	Interrogar i destruir Trencar els sentits
BUROCRÀCIA DE LA CRUELTAT	Mètodes Plena indefensió Una topografia
ORDRE PÚBLIC, PODER GOVERNATIU	Injusta i cruel, però eficaç Els jutges: funcionaris fidels
MARQUES	Mort civil o vides truncades Recompondre's
VINCLES	Advocats compromesos Solidaritats Trànsit entre tempestes
IMPUNITAT	Oblits de memòria Reescriptures sobre l'espai urbà La impunitat: un fruit amarg de la democràcia?

A continuació, reproduïm alguns dels continguts que formen part de l'exposició:

LA PRESÓ

DEL COS:

La tortura està vinculada al seu valor instrumental: l'obtenció d'informació o una confessió de culpabilitat. Aquest mètode és molt més que un interrogatori cruel i inhumà, perquè també s'aplica a persones de les quals ja se sap tot i a d'altres que no posseeixen cap informació rellevant. El càstig psicològic i corporal és una forma de destrucció d'aquell a qui es considera l'enemic. Quant més brutal sigui el turment, més fort serà el temor a tornar a patir-ho. La seva acció és limitada en el temps i l'espai, però l'experiència de qui l'ha patida perviu.

Pepe Gálvez, Alfonso López i Joan Mundet, Miguel Núñez: mil vidas más.

Testimonis:

Em deien que anirien a buscar als meus pares. Sabien que el meu pare havia estat del POUM, que havia anat a la guerra a defensar la República, que havia sigut voluntari. Coneixien tota la meua vida [...] Les tortures psicològiques a vegades em feien més mal que quan em picaven.

Maria Teresa Vilajeliu
Roig. Treballadora

(<http://www.memoria.cat/presos>).

"Las uñas me las arrancaron. Te daban en las manos. Las manos estaban hinchadas. Los pies hinchados. ¡Y así horas! Toda la noche, prácticamente. La cabeza sobre la pared, el cuerpo retirado un poco para que te apoyes y las esposas atrás. ¡Y venga! ¡Y venga! ¡Y venga! Y esa era la tortura".

Francisco Téllez Luna.
Obrer de la construcció
(Col. BBOO, AHCO).

BUROCRÀCIA
DE LA
CRUELTAT:

A l'hora de descriure els models emprats en la persecució policial dels opositors a la dictadura, alguns autors han trobat influències tant de la Gestapo, la policia del nazisme, com a partir de finals dels anys cinquanta de la CIA.

Si el mètode alemany es caracteritzava per una crueltat extrema durant els interrogatoris, fent ús d'un ampli ventall de tècniques per fer parlar els detinguts, el mètode americà posaria l'accent en la pressió psicològica i la intimidació, però restringint l'ús de la força en qualitat i quantitat per tal de no deixar marques que permetessin denunciar maltractaments.

Mètodes:

La banyera. Se obliga a tragar agua sucia (pelos, vòmito, orines e incluso con excrementos). Ahogos; al igual que el quirófano, lleva a quien la sufre al desmayo.

L'ànec. Mientras consiga estar caminando en esta postura, el interrogado no recibirá golpes; también se la convierte en autotortura al disputar "carreras" con un policía. Dolor en las articulaciones, cintura y rodillas, así como en los pies, cuyas plantas son siempre una de las primeras zonas castigadas.

El quirófano. Golpes ligeros sobre todo el cuerpo mientras se tira de pies y manos hacia abajo. Asfixia, dolor concentrado en la columna vertebral.

**"Si no
hablas,
les fatigas,
les cansas,
les vences"**

Via Laietana a l'alçada de Jefatura Superior de Policia de Barcelona, al número 43.
Fotografia de l'Arxiu Fotogràfic de BCN. Autor desconegut